

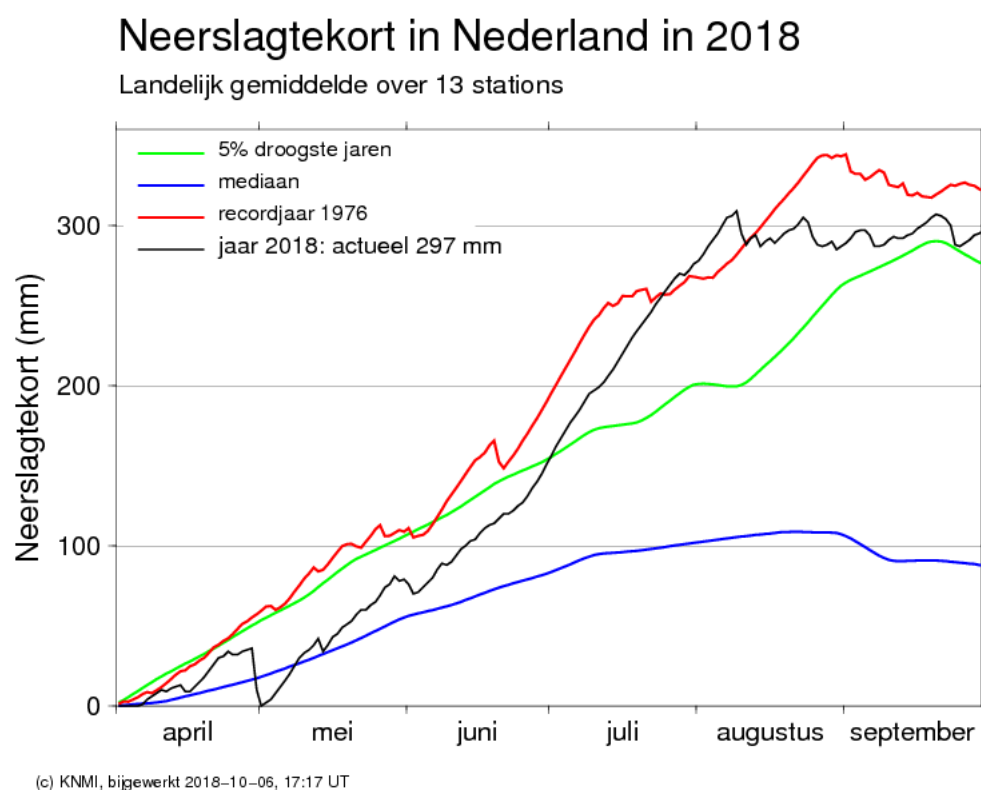
NSW-landgoed de Dannenkamp

Jaarverslag 2018

[Voor plattegronden, zie Jaarverslag 2015]

Ben Tilanus, Hoge Hexel, 7 oktober 2018, 0546-561316, tilanus.bernhard@gmail.com

De zomer van 2018

Tijdens deze hete en droge zomer dacht ik telkens: zoiets hebben we nog nooit beleefd en als de zomer afgelopen is, zullen de kranten er wel vol over staan. Maar ik heb niets over deze uitzonderlijke zomer gelezen en zo uitzonderlijk was hij ook niet. Ik verwachtte, dat het neerslagtekort, dat is de berekende verdamping minus de gemeten neerslag, het vorige record van 1976 ver achter zich zou laten. Maar als jullie naar bijgevoegde grafiek van de jaarlijkse neerslagtekorten kijken, zie je dat 2018 nog niet eens 1976 overtreft. (Overigens kan ik me 1976 niet herinneren als een uitzonderlijk hete en droge zomer – we moeten toen in Knegsel hebben gewoond.) De natuurgebieden hadden een flink lage waterstand en de vijver heb ik eenmaal bijgevuld met grondwater en de rhododendrons hebben we echt moeten redden, maar dat was

het dan. Eigenlijk voor ons een heerlijke klimaatverbetering met een zomer zoals in het zuiden van Frankrijk!

Beheer

Het voornaamste probleem blijft de bosopslag. Er valt niet tegen te trekken en / of te steken. Om niet op drie jaar achterstand te geraken, is er in oktober 2017 zoveel mogelijk gemaaiuid met een Spragelse (een lichte maaizuigcombinatie; Herrie Dekker heeft zo'n Spragelse niet; hij moet uit Hengelo komen van de firma Donkergroen en maait in één dag beide nieuwe natuurgebieden voor € 720). In oktober is de grondwaterstand het laagst. Maar in 2018 is er gemaaiuid op 13 september, in de hoop dat de honderdduizend berkjes en elsjes dan zodanig verzwakt worden dat ze uiteindelijk het loodje leggen. Van 't winter heeft een groot deel van het plas-dras onder water gestaan, maar denk maar niet, dat de bosopslag daaronder geleden heeft!

Het plas-drasgebied in januari 2018 vanaf de top van de oeverwaluwbult. Bijna het hele middengebied staat onder water, op een paar plukjes riet na. Op de voorgrond uitgebloeide teunisbloem. De vier berken op de horst achter het water zijn in 2018 gekapt, evenals vier berken ter linker zijde van het plas-dras. Eindelijk verlost van de zaadbomen, maar mosterd na de maaltijd!

De vleermuizenkelder (aangelegd in 2011, 27 m lang, 2,05 m hoog, 1,10 m breed, 70 cm oplopend) is op 19 januari 2018 voor de zevende keer geïnspecteerd door Geert Euverman en Rick Ruis. En dit was de eerste keer dat er vleermuizen aangetroffen zijn! Twee grootoorvleermuizen, benevens 7 kleine salamanders in het bodemwater, 1 kleine vos en 1 zweefvlieg. Ik schrijf dit succes toe aan het feit dat ik de deur heb opengezet. De experts zeiden steeds wel, dat de vleermuizen de vliedspleet van 3 cm hoog en 15 cm breed wel zouden vinden, maar ik twijfel daaraan en houd de deur open.

Dit is de grootoorvleermuis in een spleet in de vleermuizenkelder, dicht bij de ingang, náást de houten vleermuizenkast, met de deur open, zodat strenge vorst erbij kan.

De oeverzwaluwenkunstwand is weer omgezet. De oeverzwaluwenkolonie heeft zich als volgt ontwikkeld (in de betonnen wand zitten 108 voorgeboorde gaten van 9 of 11 cm doorsnee):

2011 – 15 nestholtes

2012 – 25 nestholtes

2013 – 68 nestholtes

2014 – 59 nestholtes

2015 – 63 nestholtes

2016 – 60 nestholtes

2017 – 43 nestholtes

2018 – 27 nestholtes (in maand april telkens grotere zwermen even bij de wand; pas 5 mei worden er plotseling nestholtes gegraven) – op 4 augustus heb ik 34 nestholtes geteld – er zijn er dus 7 bijgekomen! Is er desondanks sprake van een terugloop?

Oeverzwaluwen bij de kunstwand. Je ziet dat de voorgeboorde gaten in de betonwand groot genoeg zijn: de voorgeboorde gaten zijn 9 of 11 cm doorsnee, de nestholtes zijn ongeveer 5 cm breed en 3 cm hoog.

Vogels (en andere dieren)

Blauwborst – het biotoop is er klaar voor, dacht ik.

Boomkikker – het biotoop is er klaar voor, met poelen die kunnen opdrogen zonder vis erin en een struweel van braam, hazelaar, kornoelje, vlier, gelderse roos, vuilboom. Ik kijk uit naar kolonisatie vanuit de Engbertsdijkseken (wel een hele afstand!).

Boomleeuwerik – zat hier in de jaren 2002-2005, sindsdien niet meer.

Boomvalk – vliegt vaak schetterend over.

Bosuil – begint in augustus al te baltsen voor het broedseizoen in januari.

Bosrietzanger – zat weer in de leefhaag.

Braamsluiper – lijkt nu weer voor vast op de Dannenkamp te zitten met twee territoria – zoals vroeger.

Buizerd – heerst in het luchtruim boven de Dannenkamp. Krielkippen kunnen eigenlijk niet los gelaten worden...

Das – zit hier nu voor het 20^e jaar.

Dodaars – dit jaar weer in plas-dras, bv 18 mei.

Dodaars met jong. Foto Martha Weijers.

Eekhoorn – op 11 mei eekhoornjongen aangetroffen in de nestkast, die bestemd was voor witte kwikstaart, op het balkon.

Ganzen – zeker 40 grauwe ganzen vertoefden langdurig in het plas-dras, bv op 9 mei; toen ook 4 Canadese ganzen erbij.

Geelgors – wel gehoord, maar niet veel.

Gele kwikstaart – verdwenen.

Grauwe vliegenvanger – jaarlijks bij huis. Eerst het heerlijke gepiep (= zang). Op 10 juni nest met eieren in de schors van acacia bij carport. Waarschijnlijk al tweede nestpoging. Helaas leeggeroofd toen de eieren ongeveer moesten uitkomen.

De grauwe vliegenvanger opgewekt in zijn nestje in de acaciaschors. Werd te vaak verstoord doordat wij bij de carport moesten zijn en nest is leeggeroofd.

Kerkuil – ?

Kievit – in Plas-dras.

Kleine plevier – niet meer gezien.

Kuifeend – twee paartjes in Plas-dras.

Kwartel – dit jaar niet.

Meerkoet – zit in Plas-dras en Leemkuilen. Twee doodgebeten door honden van Hylkia.

Nachtzwaluw – als je nou bedenkt dat in het hele Wierdenseveld slechts twee paartjes zitten, dan reken ik daar niet meer op voor het Hexel.

Nijlgans – geen last van gehad. Slechts één paartje met 7 jongen.

Oeverzwaluw – zie boven.

Ooievaar – van de Leemansmolen in Vriezenveen komen ze soms foerageren.

Patrijs – speciale patrijzenmix gezaaid in rand van Plas-dras, maar geen patrijzen.

Putter – veel gehoord, weinig gezien in Stinzenbos; op gezag van het artikel van Robert Brunink in het Uitpluizertje, geloof ik in de opmars van de putter, maar weet niet waar ze gebroed hebben.

Scholekster – vertoeft geregeld in Plas-dras.

Sperwer – voert 's winters dagelijks duikvluchten uit op het vogelhuisje. Zodanig dat wij het vogelhuisje verplaatst hebben naast een grote struikroos, waar ze veilig zijn.

Spotvogel – op 30 mei even gehoord in Plas-dras, maar niet gebleven.

Wilde eend – op 8 april eend met 10 jongen in Plas-dras.

Witte kwikstaart – dit jaar weinig gezien en weinig verkwikt door het vrolijke 'kwik'.

Wulp – laat zich niet al te vaak horen en zien op Plas-dras; ik weet niet waar hij broedt.

Zwaan – 12 mei zwanenpaar met 6 jongen, gebroed op eilandje in Yin. 1 juni zwanen zijn vertrokken.

Zwanen met zeven jongen, in vijf weken uitgebroed op het “zwaneneiland” in Yin

Planten

Na vijf jaar natuurontwikkeling is Corry Abbink in 2016 weer wezen kijken. Zij was enthousiast over het huidige resultaat van natuurontwikkeling en ontdekte diverse soorten waar ik straal overheen gekeken had.

Akkerdistel – breidt zich agressief uit, maar alleen op de taluds met zwarte grond. Een eldorado voor vlinders.

Bitterling – z.z.z., alleen op de Zuid-Hollandse eilanden en op de Dannenkamp. Heeft zich mooi uitgezaaid in Plas-dras. Doet het goed op de kale oever die 's winters onder water staat.

Boerenwormkruid – enkele pollen, die het niet goed doen.

Breedbladige wespenorchis – verdwenen. In 2018 weer uitgezaaid. Ook zaad van welriekende nachtorchis – je weet maar nooit!

Brem – heeft prachtig gebloeid. De jonge bremmetjes hebben last van vraat maar worden soms 'vergeten'.

Cichorei – enkele exx.

Dophei – te weinig voor het biotoop.

Cranberry – (uitgelegd) handhaaft zich in Plas-dras.

Drijvende waterweegbree – in grote plakken in Leemkuilen.

Duizendguldenkruid – (maaisel uit Goeree) doet het goed in Leemkuilen.

Dwergzegge – talrijk (geïdentificeerd door Corry Abbink). Lijkt op door de konijnen afgevreten jonge grove den, die er uiteraard uit moet.

Egelboterbloem – in Plas-dras aan de waterrand.

Fijnstraal – nagenoeg verdwenen, behalve op de omgespitte kruin van de oeverzwaluwenkunstwandbult.

Gagel – (aangeplant) gedijt goed, een lust om te zien. Maar daarin opslag van berk, die lastig te verwijderen is.

Grote ratelaar – passim in plas-dras.

Honingklaver – is talrijk terug van één jaar weggeweest in Leemkuilen. Een lust voor het oog.

Jacobskruid – enkele exx. laten staan.

Kleine zonnedauw – lang naar uitgezien, en zelfs uitgestoken op zandpad in Wierdenseveld en uitgezet, maar verdwenen. Nu ontdekt door Corry Abbink. Hoera!

Klokjesgentiaan – (zaad van Faaijersheide) veel exx. in Leemkuilen, vooral in de kleine beleemde kuil, waar 's winters water in staat en die 's zomers droog valt, waardoor hij goed kaal is. In deze droge zomer beduidend minder, maar juist weer meer in Plas-dras.

Lancetbladige aster – nog enkele exx.

Knikkend nagelkruid (?) – (uit onze tuin (?)) vergeten naar de bloeiwijze te kijken, maar staat er blakend bij.

Kruipwilg – (aangeplant) doet het wel, maar kruipt niet erg. Als ze geen man blijken te zijn, zoals beloofd, gaan ze eruit. Enkele spontane wilgen, die echt lustig kruipen, mogen blijven staan.

Lisdodde – blijft kraag om Leemkuilen, maar die kraag is dit jaar teruggelopen.

Melde – alleen eerste jaar (2010) een explosie; sindsdien groeit hij alleen nog op de omgezette bult zand achter de oeverzwaluwenkunstwand.

Moeraswolfsklauw – bij Tweeooogje en ook op andere oevers, waar kwel plaatsvindt, overvloedig.

Moeraswederik – op eigen kracht van de vijver naar Plas-dras en daar nu passim.

Mottenkruid – groeit her en der in het zand.

Oranje havikskruid – (volgens Heijmans en Thijsse: z.z.z.) twee grote plekken in Plas-dras.

Oranje havikskruid

Parnassia – (maaisel uit Goeree) breidt zich prachtig uit in Plas-dras, maar niet zo in Leemkuilen.

Pitrus – geen zorgelijke hoeveelheid.

Ratelaar – veel in Plas-dras en Leemkuilen.

Ratelpopulier – heeft zich nu ook aangediend als hinderlijke opslag. Lange horizontale worteluitlopers. Zie die maar eens kwijt te raken!

Riet – breidt zich gestadig uit en valt niet tegen te vechten. Wel trek ik die 10 meter lange uitlopers eraf, maar die hechten zich al gauw vast in de grond. Ik vrees dat we op den duur om het Plas-dras een rietkraag zullen krijgen, tot verdriet van de steltlopers. Sprankje hoop: ik heb gelezen dat ganzen riet vreten – dus welkom, ganzen!

Rietorchis – in 2016 drie exx. uit het niets in ZW-hoek van Leemkuilen; in 2017 26 exx.; dit jaar 77 exx. in Plas-dras en 17 exx. in Leemkuilen.

Rietorchissen en grote ratelaar. Op de voorgrond: berkopslag.

Sintjanskruid – verspreidt zich aardig in Leemkuilen.

Slangenwortel – in 2017 uitgelegd in Drieoogje en Vieroogje, maar nu foetsie – opgegeten door de ganzen?

Stijve ogentroost – (maaisel uit Goeree) handhaaft zich.

Struikhei – dit jaar zeer matig gebloeid door de droogte; ene witte struikje staat er nog.

Wateraardbei – (uitgelegd) blijft net in leven.

Waterdrieblad – (uitgelegd) breidt wel uit in Fu.

Watermunt – zaait zich uit.

Waterpest – allemaal opgegeten door de zwanen en ganzen?

Waterweegbree – zaait zich uit langs de waterrand.

Wegdistel – ongeveer 10 exx. in berkenbosje, twee meter hoog.

Wilg – twee hoofdsoorten zijn geïdentificeerd door Corry Abbink:

1. Georde wilg – heeft “oortjes” aan weerszijden van de bladaanhechting. Heeft lange, horizontale wortels, als braam, en is dus lastig uit te roeien.
2. Schietwilg – lichtgroen van kleur. Verstopt zich graag tussen de kattestaart, maar kattestaart heeft een vierkante stengel en schietwilg een ronde. Slaat eveneens in groten getale op, staat rustig in het water, maar is vrij gemakkelijk uit te trekken.
3. Kruipwilg – kruipt echt en mag voorlopig blijven staan. Duidt op kwelwater. De wilg die ik als kruipwilg had gekocht bij een boomkweker, is geen kruipwilg, al blijft hij klein.
4. Bittere wilg – gevonden door Corry Abbink. Is bijzonder, hopelijk trek ik hem er niet per ongeluk uit.

Veenpluis – twee plekken vanzelf gekomen in plas-dras.

Wolfspoot – talrijk. Mooie paarse herfstkleuren.

Zeegroene zegge – alom (komt scheef uit de grond).

Zwart tandzaad – grote plant met gele bloemen in Plas-dras.